

EVROPSKA POLITIKA ZA KVALITET POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA

Sadržaj

Uvod

1. Politika EU za kvalitet poljoprivredne proizvodnje
2. Šta EU podrazumeva pod odrednicama za kvalitet proizvoda
3. Zaštita koja se nudi proizvođačima PDO i PGI
4. Specifikacija proizvoda
5. Povoljnosti koje nude PDO/ PGI
6. Kako funkcionišu PDO/ PGI na terenu
7. Oznaka za kvalitet – garancija za potrošače
8. EU sistem je otvoren za zemlje koje nisu članice EU
9. Zagarantovano tradicionalni specijalitet (TSG)
10. Često postavljana pitanja u vezi sa politikom za kvalitet

Europe Direct je služba koja vam pomaže da dobijete odgovore na pitanja koja se odnose na Evropsku Zajednicu
Besplatni telefonski broj(*): 00 800 6 7 8 9 10 11
(*) Određeni mobilni telefonski operateri ne dozvoljavaju pristup brojevima koji počinju sa 00 800 ili ove pozive naplaćuju.

Veliki deo dodatnih informacija o Evropskoj Uniji je dostupan na Internetu.
Informacije se može pristupiti preko evropskog servera (<http://europa.eu>).

Kataloški podaci se nalaze na kraju ove publikacije.
Luksemburg: Kancelarija za Službene publikacije Evropske Zajednice, 2006

ISBN 92-79-03228-3
© European Community, 2006
Kopiranje je dozvoljeno ukoliko citirate izvor.

Kako doći do publikacija EU
Naše prodajne publikacije se mogu naći na EU Bookshop-u (<http://bookshop.europa.eu>)
Internet stranici, gde ih možete naručiti od prodajnog agenta po vašem izboru. Kancelarija za publikacije ima globalnu mrežu prodajnih agenata. Njihove kontakt detalje možete obezbediti faksom na (352) 29 29-42758.
Štampano u Nemačkoj
ŠTAMPANO NA IZBELJENOM, NEHLORISANOM PAPIRU

Uvod

Evropa je poznata po raznolikosti svoje zemljoradnje i raznolikosti svojih prehrambenih proizvoda i pića. Ovi proizvodi potiču iz prirodne okoline Evrope i njenih metoda poljoprivredne proizvodnje, koji su razvijani vekovima putem poljoprivrednih aktivnosti. Prehrambeni proizvodi i pića, i ujedno odlično kulinarstvo, predstavljaju značajan deo kulturnog identiteta evropskih naroda i regionala. Jedna od navećih prednosti evropske poljoprivrede je njena reputacija kao proizvođača kvalitetnih poljoprivrednih proizvoda.

Potrošači u Evropi i u celom svetu pokazuju sve veći interes za kvalitet ovih proizvoda. Odatile, u interesu je Evropske Unije(EU) da se osigura da su zemljoradnici i proizvođači u stanju izvući maksimum iz dodate vrednosti, koju nude njihovi proizvodii. Ovo je još važnije ako uzmemu u obzir reforme Zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) iz 2003 i 2004, prema kojoj poljoprivrednici zavise u velikoj meri od ostvarivanja najveće moguće finansijske dobiti od svojih proizvoda na otvorenom tržištu.

EU igra veliku ulogu u poboljšavanju visokokvalitetnih osobina hrane i u održavanju raznovrsnosti prehrambenih kultura i kulinarskih tradicija u Evropi. EU štiti kvalitet hrane na mnogo načina, na primer preko mera koje garantuju sigurnost i higijenu hrane, nedvosmislenih pravila obeležavanja proizvoda, propisima za odžavanje zdravlja biljaka i životinja kao i dobrobiti životinja,i kontrolisanju ostataka pesticida i aditiva u hrani preko obaveznih nutritivnih informacija.

No, politika kvaliteta EU ide još dalje. EU omogućava afirmativnu politiku evropskim proizvođačima u cilju pomoći da se maksimiziraju prednosti koju imaju sa aspekta kvaliteta njihovih proizvoda. Kad neki proizvod postigne renome koji je raširen van granica jednog proizvodnog regionala, može se naći u situaciji da mora da se bori sa konkurentnim proizvodima, koji sebe deklarišu kao originalni proizvod i koji prisvajaju i ime tog proizvoda. Ova nelojalna konkurenca ne samo što obeshrabruje proizvođače već istovremeno dovodi u zabludu i potrošače. Odatile, 1992. godine, EU je stvorila sisteme poznatije kao PDO (Protected Designation of Origin, Zaštićeno geografsko poreklo), PGI (Protected Geographical Indication, Zaštićena geografska odrednica) i TCG (Traditional Speciality Guaranteed, Garantovano tradicionalni specijalitet), koji promovišu i štite cenjena prehrambena imena. U martu 2006. godine, ovi sistemi su bili ažurirani i poboljšani.

Ova brošura („Fact sheets“) je naziv serijala brošura o aktuelnoj EU praksi) objašnjava kako funkcionišu sistemi za kvalitet, na koji način pomažu poljoprivrednicima, i pre svega, na koji način potrošačima nude garancije da su kupili kvalitetan proizvod koji su tražili.

Marian Fišer Boel
Komesar za poljoprivredu i ruralni razvoj

1. Politika EU za kvalitet poljoprivredne proizvodnje

Neke od članica EU su formirale svoje sopstvene propise za ohrabivanje proizvodnje i zaštite specifičnih imena prehrambenih proizvoda još pre 1992 godine. Međutim, ovi propisi su bili značajno drugačiji u zemljama članicama u periodu 1980-tih i ranih 1990-tih, dok je EU bila u fazi kompletiranja stvaranja zajedničkog, od unutrašnjih barijera oslobođenog, tržišta. Zaštita proizvođača prehrambenih proizvoda od pokušaja drugih da eksploratišu reputaciju njihovog proizvoda je bila od velikog značaja. U svetu ovih okolnosti, moralo se pronaći zajedničko EU rešenje. Ovo je značilo prihvatanje jednoobraznog pristupa, stvaranje jednakih i pravičnih uslova za konkurentnost među proizvođačima, istovremeno ne rušeći sisteme za kvalitet koji već postoje i koji se prikmenjuju u praksi.

Šta je to kvalitet?

Šta sačinjava kvalitet je jako subjektivna kategorija u svakom aspektu života, a naročito kad je u pitanju hrana. Osobine kvaliteta, koje se obično uzimaju u obzir u kontekstu poljoprivredne politike, osim osnovnih i bazičnih preduslova za zdravlje i sigurnost hrane i ukusa, povezani su sa:

- Specifičnim karakteristikama proizvoda, često povezanim sa geografskim poreklom ili regionom proizvodnje (na primer planinski regioni), životinska vrsta ili metod proizvodnje (na primer organska poljoprivreda)
- Specijalnim dodacima hrani
- Posebnim metodima proizvodnje koji su često rezultat lokalnog znanja i tradicije
- Poštovanjem visokih standarda zaštite prirode i dobrobiti životinja
- Preradom, pripremom, prezentacijom i obeležavanjem proizvoda na načine koji poboljšavaju atraktivnost proizvoda u očima potrošača

Specifične mere za ohrabivanje visokokvalitetne proizvodnje

Napori za poboljšavanje kvaliteta hrane deo su poljoprivredne politike EU, od razvoja obeležavanja kvaliteta vina 1980-tih pa nadalje. U 1992. godini EU je predstavila sistem za zaštitu i promovisanje tradicionalnih i regionalnih prehrambenih proizvoda, inspirisan već postojećim nacionalnim sistemima za Zaštićeno poreklo kao što su francuski sistem AOC (Appellation d'Origine Contrôlée) i italijanski sistem DOC (Denominazione d'Origine Controllata).

U cilju iskorišćavanja vrednosti određenih proizvoda, EU je odlučila zaštititi njihova imena, i odrediti uslove pod kojima se ta imena mogu koristiti na način koji će sačuvati njihovu specifičnost i tradicionalni karakter. Politika EU za kvalitet poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda stremi ka:

- Ohrabranju raznovrsnije poljoprivredne proizvodnje
- Zaštiti imena proizvoda od imitacije i zloupotrebe
- Pomoći potrošačima da razumeju specifične karaktere određenih proizvoda.

EU zakonskim propisima štiti određena imena proizvoda koja su vezana za teritoriju ili metodu proizvodnje. Kupovinom EU proizvoda, koji je obeležen kao kvalitetan proizvod, ne samo što se garantuje njegov kvalitet, nego i autentičnost proizvoda (kupci mogu biti sigurni da ne kupuju imitaciju t.j. lažni proizvod). Potrošači i trgovci hranom se sve više interesuju za geografsko poreklo hrane i druge karakteristike. EU je svesna ove činjenice i kao odgovor na to razvila je tri različita oznaka za kvalitet. Dva od njih imaju snažno potencirani geografski elemenat, dok se treći oznaka odnosi na tradicionalni metod proizvodnje. Svaki od ova tri oznaka imaju različiti pristup i strogoču u određivanju specifikacije koje određeni proizvod mora da ispunji kako bi ostvario pravona korišćenja oznaka, ali svi dele zajednički cilj o očuvanju autentičnosti i njihovu održivost.

Sistem za kvalitet EU u globalnom kontekstu

Zaštita geografskih odrednica i druge tradicije za kvalitet su neophodni ne samo na nivou EU; dodatne su mere potrebne da bi se zaštitila tradicionalna imena proizvoda u celom svetu i da se informišu potrošači o autentičnosti datih proizvoda. Budućnost za mnoge od evropskih poljoprivrednika leži sve manje u proizvodnji velikih količina određenog proizvoda, a sve više u proizvodnju kvalitetnih proizvoda koji maksimiziraju vrednost poljoprivredne proizvodnje.

Zaštita koja je omogućena proizvodima sa geografskim odrednicama na međunarodnom nivou je znatno poboljšana prihvatanjem takozvanog TRIPS Ugovora¹. Međutim, EU veruje da se Ugovor treba dopunski konsolidovati u delu o geografskim odrednicama. U interesu je potrošača da se osigura da se kvalitetni proizvodi zaštite od lažnih upotreba njihovih geografskih imena na drugim proizvodima, i na taj način zbujuje potrošače – nezavisno da li se to dešava u EU ili na drugim mestima sveta. Otuda i potreba da EU vrši pritisak u okvirima Svetske Trgovinske Organizacije (STO) za uvođenje strožih propisa koji će zaštititi kvalitet i regionalne proizvode. Ukoliko se ne obezbedi takva zaštita, vrednost tih proizvoda će erodirati, a potrošači biti obmanuti.

Schwäbisch-Hällisches Qualitätsschweinefleisch, PGI

2. Šta EU podrazumeva pod odrednicama za kvalitet proizvoda

Odrednice proizvoda se dele u dve kategorije, one vezane za teritoriju i one vezane za specifični metod proizvodnje određenog proizvoda. Geografske odrednice i geografsko poreklo su imena koja identificuju proizvod prema poreklu sa određene teritorije, i svedoče o povezanosti između dokazanog kvaliteta, reputacije, i specifičnih karakteristika određenog proizvoda i njegovog geografskog porekla.

Proizvodi vezani za određenu teritoriju – Geografska indikacija (GI)

Propis o zaštiti imena proizvoda, čiji je specifini karakter predodređen geografskim poreklom (Zaštićeno geografsko poreklo ili PDO i Zaštićena geografska odrednica ili PGI) bio je stvoren sa ciljem da ovi proizvodi ispunе očekivanja potrošača na dva načina. Prvo, jer mnogo takvih proizvoda poseduju izvrsne kvalitete kao ukus, aromu itd. I drugo, jer lokalni tradicionalni načini korišćeni za proizvodnju takvog proizvoda stvaraju trajnu vezu poverenja između potrošača, proizvoda, mesta porekla i ljudi koji žive tamo i koji su razvili konkretni proizvod. Oba tipa GI ukazuju na različiti nivo povezanosti proizvoda sa geografskim regionom.

Zaštićeno geografsko poreklo (PDO)

Proizvodi koji nose PDO oznaka imaju dokazane karakteristike kao rezultat isključivo terena na kome se odgajaju i na umešnost proizvođača u proizvodnom regionu sa kojim su povezani. Otuda, potreba da sve faze proizvodnje i obrade PDO proizvoda budu izvršene u datom proizvodnim regionom. Dalje, mora postojati objektivna i bliska veza između karakteristike proizvoda i njegovog geografskog porekla.

Primer su 'Huile d'olive de Nzons', 'Queijo Serra da Estrella' i 'Shetland Lamb'. Drugim rečima, samo maslinovo ulje sa odabranog zemljišta u blizini Nijona u Francusku, sirevi sa pomenutih područja Sera Da Estrele u Portugalu, i jagnje rođeno, odgajeno i zaklano na Šetlandskim ostrvima u Velikoj Britaniji, gde svi ispunjavaju određene zahteve, mogu se kvalifikovati za upotrebu oznaka i ovih imena.

Zaštićena geografska odrednica (PGI)

Proizvodi koji nose PGI oznaku imaju specifične karakteristike ili reputaciju proizvoda koje ih povezuju sa datim regionom, i najmanje bar jedna faza proizvodnje odvija se u datom regionu, dok sirovine upotrebljene za proizvodnju mogu biti i iz drugih regiona. Adekvatne primere predstavljaju 'Clare Island Salmon', 'Arancia Rossa di Sicilia' i 'Dortmunder Bier'. Jedini prehrambeni proizvodi koji mogu koristiti ove nazive i oznaka su losos sa ostrva Kler u Irskoj, kravovo-crvene pomorandže sa Sicilije i pivo iz regiona Dortmund u Nemačkoj, od kojih svi ispunjavaju posebne zahteve za kvalitet.

Geografska odrednica – definicija

PDO (Zaštićeno geografsko poreklo) označava ime nekog regiona, specifično mesto, ili u isključivim slučajevima određene države, koje se upotrebljava da bi se opisao poljoprivredni ili prehrambeni proizvod:

- Koji potiče iz tog regiona, određenog mesta ili zemlje,
- Poseđuje kvalitete ili karakteristike koji su u suštini ili ekskluzivno plod određene geografske sredine, sa svojim prirodnim i ljudskim faktorima,
- Čije se odgajanje, procesiranje i prerada dešavaju u strogo definisanim geografskim okvirima.

PGI (Zaštićena geografska odrednica) označava ime nekog regiona, specifično mesto, ili u isključivim slučajevima određene države, koje se upotrebljava da bi se opisao poljoprivredni ili prehrambeni proizvod:

- Koji potiče iz tog regiona, određenog mesta ili zemlje,
- Poseđuje specifičan kvalitet, reputaciju proizvoda ili druge karakteristike kao proizvod geografskog porekla,
- Čije se odgajanje i/ili procesiranje i/ili prerada dešavaju u definisanim geografskim okvirima.

Geografska povezanost proizvoda i mesta je jača kod PDO proizvoda nego kod PGI proizvoda.

Proizvodi povezani specifičnim metodom proizvodnje

Garantovano tradicionalni specijalitet (TCG) oznaka koristi se za proizvode posebnih karakteristika, koji ili sadrže tradicionalne sastojke ili su proizvedeni tradicionalnim metodom. Među imenima proizvoda u ovoj grupi možemo naći na 'Kalakukko' hleb, 'Jamón Serrano' šunku i 'Kriek' pivo. Ova su imena bila registrovana na zahtev Finske, odnosno Španije i Belgije, međutim one se mogu koristiti od strane bilo kog proizvođača, koji poštuje proizvodnu specifikaciju. Njihov „specifičan“, karakter odnosi se na osobinu ili kolekciju osobina, koje su jasno odvajaju od sličnih proizvoda ili hrane iz iste kategorije. Ovu oblast pokriva posebni propis³ Komisije, koji je sa više detalja obrazložen na stranici 9.

Veličina tržišta za kvalitetne proizvode

Broj registrovanih odrednica ukazuje nam koliko je povećano tržište za ovu vrstu proizvoda. EU ovog trenutka ima preko 700 registrovanih geografskih odrednica i zaštićenih porekla (ne računajući ona za vina i alkoholna pića). Dalje, trenutno više je od 290 aplikacija na obradi, i treba se očekivati da će biti zaštićeni u skrojne vreme. Italija i Francuska imaju najviše geografskih odrednica, nalaze se ispred Španije, Portugala i Grčke. Broj aplikacija iz ostalih zemalja je u stalnom porastu zadnjih nekoliko godina, pokazujući povećanje interesovanja za ovaj sistem.

Za Garantovano tradicionalni specijalitet proizvode broj zaštićenih i registrovanih proizvoda je trenutno znatno manji. Međutim, neki proizvodi od prilično velikog ekonomskog značaja su u međuvremenu obezbedili ovu registraciju (na primer 'Jamón Serrano').

Koji tipovi proizvoda mogu imati koristi od PDO ili PGI?

Potrošači mogu da naprave „virtualnu turu“, kroz Evropu i da pronađu imena proizvoda, koji su stekli prava na PGO, PGI ili TGS oznake za kvalitet iz svakog regiona. Na taj način su gotovo svi poljoprivredni proizvodi obuhvaćeni. Propisi takođe obuhvataju i neke druge prehrambene proizvode proizvedene od poljoprivrednih proizvoda. Raspon proizvoda obuhvata sve, od sireva i mesa, do piva, ribe čak i nugat. Neki poljoprivredni proizvodi, koji nisu namenjeni ljudskoj ishrani isto tako mogu koristiti sistem označivanja kvaliteta, kao ukrasno bilje, cveće, pluta, seno, žbunasti kaktus, vuna, vrbovo pruće i esencijalna ulja.

Imena proizvoda obuhvaćena odrednicama za kvalitet EU

	Sirevi
	Mesni proizvodi
	Sveže meso (i iznutrice)
	Sveža riba, puževi i ljskari i njihovi proizvodi
	Drugi proizvodi životinjskog porekla (jaja, med, mlečni proizvodi ne računajući puter, itd)
	Ulja i masti/ Maslinova ulja
	Masline
	Voće, povrće i žitna zrna
	Hleb, peciva, kolači, slatkiši, biskviti, i drugi pekarski proizvodi
	Pivo
	Druga pića
	Ne-prehrambeni proizvodi i ostalo

²Odluka Saveta (EC) Br. 510/2006 od 26 Marta 2006. godine za zaštitu geografskih odrednica i geografskog porekla za poljoprivredne i prehrambene proizvode (OJ L 93, 31.3.2006). Gorenavedeno zamjenjuje propis (EEC) Br.2081/1992.

³Odluka Saveta (EC) Br. 509/2006 od 20 Marta 2006 za poljoprivredne proizvode i prehrambene proizvode kao garantovano tradicionalni specijalitet (OJ L 93, 31.3.2006). Ovim se zamjenjuje odluka (EEC) Br. 2082/1992.

⁴Kompletni spisak proizvoda se može naći na:
http://ec.europa.eu/agriculture/foodqual/quali1_en.htm

Chianti Classico, PDO

3. Zaštita koja se nudi proizvođačima PDO i PGI

Registracija pod PDO i PGI daje proizvođačima ekskluzivna prava upotrebe registrovanog imena za njihove proizvode. Ovo je dragoceno pravo Intelektualne svojine

Ekskluzivna prava

Očigledna prednost koju nam donosi sistem EU odrednica za kvalitet, je da se pravo korišćenja određenog imena proizvoda dodeljuje onom proizvođaču koji je prvi podneo originalnu aplikaciju za registraciju pod tim imenom, kao i bilo kojem drugom proizvođaču, koji može da ispunji specifikaciju iz te aplikacije. Pod PDO i PGI sistemima proizvođači, koji su van neke geografske zone, i/ili proizvođači koji ne ispunjavaju zahteve specifikacije su eksplisitno isključeni iz prava da koriste registrovano ime.

Za PDO i PGI, prava ekskluzivnog korišćenja imena proizvoda daje proizvođačima, na koje se to odnosi, dodatu vrednost, zato što isti mogu da obezbede prepoznatljivost svojih proizvoda u odnosu na slične proizvode konkurenčije na tržištu.

Primena

Primena sistema za kvalitet EU vrši se od strane nacionalnih tela Zemalja Članica, koja operišu u okviru pravila postavljenih na nivou Unije. Zemlje Članice su obavezne da uspostave kontrolna tela koja će osigurati poštovanje pravila EU. Troškovi rada ovih tela pokrívaju se od strane proizvođača na koje se odnose, ne od strane države.

Istoimeni nazivi

Upotreba istih naziva (t.j. proizvodi koji imaju ista imena) nije isključena u potpunosti prema pravilima EU za kvalitet. Polazna tačka je da li će potrošač biti obmanut ili ne. U slučaju kada se koristi isto ime, mora se obezbediti razlikovanje, uz dužno poštovanje prema interesima proizvođača i načelu jednakosti i obavezi da se potrošač ne obmanjuje. Recimo, Jambon sec et noix de jambon sec des Ardennes (Francuska) i Jambon d'Ardenne (Belgija), gde oba proizvoda predstavljaju tradicionalno visokokvalitetnu šunku, koji, mada koriste slične reči dovoljno su prepoznatljivi da potrošač ne bi bio obmanut

Obim zaštite koji je omogućen sa PDO i PGI

Obim zaštite koji je omogućen nosiocima odrednica za kvalitet je prilično širok. Proizvođačima koji nisu nosioci odrednice nije dozvoljeno da zauzmu neopravданu prednost, koja je bazirana na reputaciji koju je izgradio dati proizvod. Izričito su zabranjene sledeće aktivnosti :

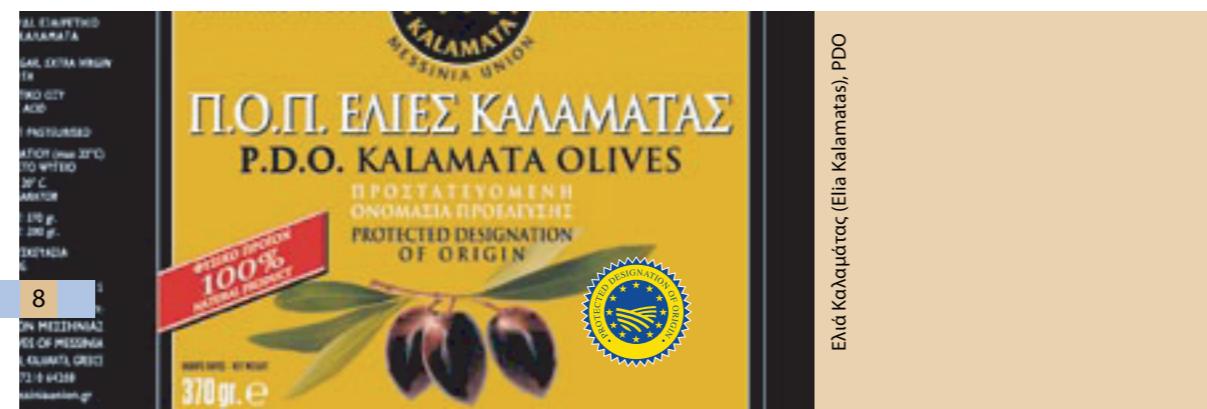
- Direktna ili indirektna upotreba registriranog imena za proizvode koji nisu obuhvaćeni registracijom
- Zloupotreba, imitacija ili evokacija na ime neregistrovanog proizvoda. Ovo se odnosi na fraze kao što su "stil", "tip", "metod", itd., insinuirajući da je proizvod ekvivalentan ili povezan sa originalom, čak i ako je pravo poreklo proizvoda navedeno ili je zaštićeno ime prevedeno na drugi jezik. Proizvod koji je nosilac registrovanog imena mora da zadrži obaveznu povezanost sa geografskom oblašću koju predstavlja (t.j. takva mena ne smiju biti "de-lokalizovana"). Ovo proizvođačima koji imaju pravo upotrebe registrovanog imena pruža jaku zaštitu od direktnih ili indirektnih rušenja tog njihovog prava.
- Lažne ili obmanjujuće informacije o poreklu, prirodi ili kvalitetu proizvoda ili kvalitetu proizvoda na ambalaži ili pakovanju koji mogu dati pogrešnu predstavu o njegovom poreklu.

Povlačenje sa tržišta proizvoda koji ne poštuju propise

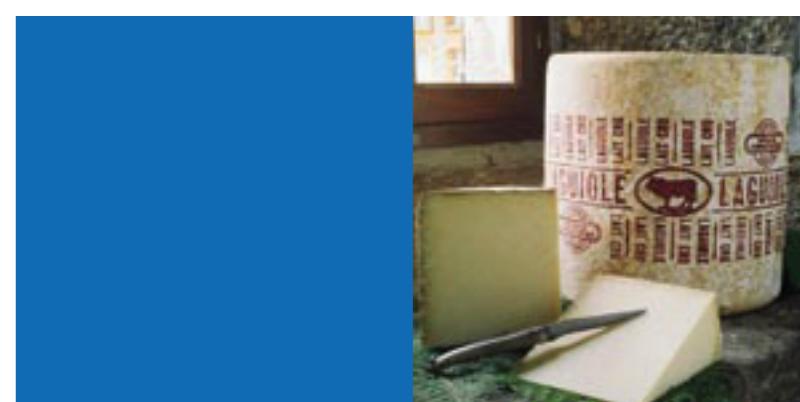
U slučaju kada je određeni proizvod, koji je dostupan na tržištu, u direktnoj konkurenčiji sa registrovanim EU kvalitetnim proizvodom, a ne ispunjava zahteve specifikacije za taj proizvod, isti mora biti uklonjen sa tržišta. U slučajevima kada je proizvod bio dostupan na tržištu već dužeg vremena (u saglasnosti sa propisima), isti može ostati u daljoj prodaji samo u limitiranom vremenskom periodu. Na primer, kad je PGI Jambon de Bazonne bila registrovana, danske kompanije koje su nelegalno prodavale šunku u periodu od 5 godina pre registracije gorenavedenog imena podnеле su žalbu. Nakon njihove žalbe doneta je odluka da one mogu produžiti sa prodajom njihovog proizvoda pod istim imenom, Jambon de Bazonne, u prelaznom periodu od tri godine od dana registracije zaštićenog imena, ukoliko etiketa jasno pokazuje poreklo proizvoda.

Veze sa zaštićenim Trgovinskim markama

Propisi se takođe mogu odnositi i na potencijalne slučajevе kada može doći do konflikt-a između zaštićene Trgovinske marke i geografskog imena, kada postoji zahtev da se pronađe ravnoteža između konkurentnih prava na intelektualnu svojinu.

Ελια Καλαμάτας (Elia Kalamatas), PDO

Laguiole, PDO
photographer: Coopérative Jeune Montagne

Budějovické pivo, PGI
photographer: Archive of Budweiser
Budvar, N.C.

4. Specifikacija proizvoda

Specifikacija proizvoda je ključni elemenat u određivanju imena proizvoda zato što postavlja osnovne preduslove koji moraju biti ispoštovani od strane svih involviranih strana u daljoj proizvodnji. Proizvođači sami određuju svoje proizvodne specifikacije. Pored kontrole relevantnih nacionalnih i EU vlasti, i sami proizvođači ispoljavaju jaku dozu samokontrole sistema.

Šta je to specifikacija proizvoda?

Specifikacija proizvoda mora sadržavati sve tehničke informacije koje su nepodne prilikom opisivanja proizvoda. Specifikacija mora biti dovoljno detaljna kako bi omogućila svakom novom proizvođaču iz te branže da započne proizvodnju tog proizvoda, ukoliko to želi.

Specifikacija proizvoda je glavni dokaz koji podržava zahtev. Jednom formulisani i definisani, uslovi specifikacije su obavezujući za proizvođače, koji nameravaju koristiti zaštićeno ime i predstavljaju referentnu tačku za dalju inspekciju od strane yadužene institucije. Samo proizvodi koji odgovaraju specifikaciji mogu se prodavati pod određenim PDO ili PGI registriranim imenom.

Specifikacije mogu biti izmenjene (na primer kako bi se iskoristilo neko novo naučno ili tehnološko saznanje, ili ukoliko se redefiniše geografska oblast). U datom slučaju proizvođači podnose zahtev nacionalnom telu, koje dalje prosleđuje glavne elemente zahteva Evropskoj Komisiji na odobravanje. U slučaju trećih zemalja, registracija i zahtev za izmene šalju se direktno Komisiji.

Dakle, specifikacija proizvoda odlučujući je faktor u procesu dobijanja registracije, ali i u održavanju potpunog poverenja u postojeći sistem.

Šta sadrži specifikacija proizvoda

Osnovni elementi specifikacije su:

- Ime proizvoda
- Opis poljoprivrednog ili prehranbenog proizvoda (uključujući informacije o sirovinama, fizičkim, hemijskim, mikrobiološkim karakteristikama ili osobinama ukusa)
- Definicija geografske oblasti
- Dokaz da proizvod potiče iz te geografske oblasti
- Opis procesa proizvodnje proizvoda, uključujući relevantne detalje o lokalnoj proizvodnji, preradi, pakovanju i ostalih metoda
- Detalji o povezanosti proizvoda i date geografske oblasti
- Specifični zahtevi za obeležavanje proizvoda
- Specifični zahtevi postavljeni od strane lokalne zajednice ili nacionalnih propisa

Queijo de Azeitão, PDO

Parmigiano Reggiano, PDO
photographer: Resmini

Dokazi da proizvod potiče iz date oblasti

Osnovni zahtev je da aplikant dokaže potpunu sledivost proizvoda. Jasna putanja mora biti identifikovana između oblasti u kojoj se proizvodi do finalnog proizvoda do tržištu. Specifikacija mora pokazati koje su mere preduzete kako bi se osigurala sledivost proizvoda (na primer, preko registra) t.j. da su proizvod i sirovine od kojih je napravljen, u onim slučajevima u kojima je to moguće, potekli iz date oblasti.

Metodi proizvodnje

Opis metoda proizvodnje mora da bude dovoljno informativan kako bi omogućio svakom proizvođaču u datom regionu da proizvede odgovarajući prehrambeni proizvod, ukoliko to želi. Osnovne informacije koje su obavezne su

- Metodi odgajanja poljoprivrednih ili prehrambenih proizvoda
- Autentitčni lokalni metod proizvodnje
- Način pakovanja (tamo gde je to značajno)

Suštinske povezanosti u specifikaciji

Objašnjavanje povezanosti određenog proizvoda sa geografskom oblašću je naznačajniji elemenat specifikacije proizvoda, koji zahtevaju PDO ili PGI registraciju jer moraju demonstrirati razlog povezanosti tog proizvoda sa tačno definisanom oblašću, a ne sa nekom drugom. Drugim rečima, specifikacija mora dokazati kako regionalne karakteristike utiču na proizvod na način na koji je nemoguće replicirati u drugim regionima. U slučaju PDO ili PGI registracija, jednostavno dokazivanje da su pojedine oblasti specijalizovane u proizvodnji određenog proizvoda nije dovoljna opravdanost za specifikaciju istih. Aplikanti moraju dokazati posledičnu vezu između geografske oblasti i karakteristike i renome proizvoda (na primer naročita prirodna sredina ili drugi uslovi), uključujući i bilo koje pripadajuće prirodne ili ljudske faktore od presudne važnosti.

Recimo, tip zemljišta, topografija, klima/mikroklima, vegetacija, itd. su faktori koji mogu značajno uticati na finalni proizvod. Lokalno akumulisano znanje i specijalne veštine za obradu i proizvodnju takođe su relevantne. Ove dve navedene okolnosti utiču i jedne na drugu. Na primer, travnjaci i kvalitet vazduha u kombinaciji sa dobrom selekcijom stoke mogućavaju stočarima sa određenog lokaliteta da razviju održiv biznis u uobičajeno neodrživim privrednim okolnostima. U drugim slučajevima, terasasto odgajanje, navodnjavanje ili sistemi parceliziranja su udruženi sa ciljem proizvodnje određenog proizvoda, kombinirano sa ljudskim veštinama koje su omogućile prevazilaženje geografskih ograničenosti.

5. Povoljnosti koje nude PDO/ PGI

Sistemi EU za određivanje kvalitetnih proizvoda su dizajnirani kako bi zaštitili prava proizvođača i potrošača. Obe grupe imaju značajnu korist od implementacije ovih sistema.

Korist za zemljoradnike/ proizvođače hrane ...

Osnovno pitanje za poljoprivrednika je da li ekskluzivno pravo korišćenja određenog imena za proizvod vodi ka višim prodajnim cenama u poređenju sa sličnim proizvodima iz iste prehrambene kategorije. Postoje dokazi da je to tako. Na primer, francuski Comté sir, koji ima PDO obeležje, održava svoju cenu vidljivo iznad drugih konkurenata više od deset godina. Dalje, profitabilnost proizvođača Comté sira je mnogo bolja u poređenju sa profitabilnošću konkurentnih proizvođača.

Jedna studija iz sektora proizvodnje sireva je zaključila da srevi sa odgovarajućem zaštitom imena mogu omogućiti do 30% cenovnog premiuma u odnosu na konkurentne proizvode (podaci iz cf. Secodip 2002). Sir Parmigiano Reggiano i esencijalna ulja Zaštićena geografskim obeležjem (GI) takođe imaju jasno izraženu korist sa značajnom cenovnom prednošću. Dalje, istraživanja pokazuju da je dodata vrednost prosleđena u celosti kroz distributivni lanac, omogućujući proizvođačima i lokalnim prerađivačima, kao i trgovcima i ostalim igračima u daljem toku proizvodno prodajnog lanca da zarade više.

Istinski doprinos ruralnom razvoju

PDO i PGI proizvodu su dragoceni za zaštitu, ne samo zbog svoje povezanosti sa kvalitetom, tradicijom i renomeom; oni takođe daju važan doprinos održivom ruralnom razvoju. Nekoliko istraživanja⁵ je pokazalo da oni imaju značajnu ulogu u regeneraciji seoskih sredina, jer osiguravaju da su prehrambeni proizvodi proizvedeni na način koji čuva lokalne biljne varijetete, nagrađuje ljudе iz zajednice, podržava ruralnu raznovrsnost i socijalnu koheziju⁶, i promoviše nove mogućnosti za zapošljavanje u proizvodnji, preradi i ostalim povezanim uslužnim delatnostima. Na taj način ispunjavaju se potrebe današnjeg stanovništva, istovremeno štiteći prirodne resurse i tradicionalne veštine za generacije koje dolaze.

... i za potrošače

Ovake kvaliteta pržaju odličnu marketinšku poruku o proizvodima sa visokom dodatom vrednošću. Ove šeme omogužavaju farmerima proizvođačima da obaveste potrošače o specifičnim karakteristikama i poreklu njihovog proizvoda, bez obzira na broj usputnih stanica (distributera, veletrgovina itd.) u lancu snabdevanja.

Arbroath Smokies, PGI

Boeren-Leidse met sleutels, PDO

Praktični primer

Priča o specijalitetu od dimljene ribe proizvedenom u Škotskoj - the Arbroath Smokie – ilustruje koliko je značajno obeležje kvaliteta proizvoda. Neke od osnovnih pojedinosti su:

- Postojeći proizvođači/ prerađivači primetili su na tržište pojavu sličnog, konkurentnog proizvoda Konkurenčki proizvod nema odgovarajući ukus ili odgovarajući izgled originala (oni nisu bili proizvedeni na isti način)
- Imajući formalno udruženje proizvođača i podnešeni zahtev i dobijenu PGI oznaku, jedino proizvodi koji su bili proizvedeni lokalno (odnosno u radijusu od osam kilometara od centra Arbroath-a) mogu nositi ime Arbroath Smokie i to samo u saglasnosti sa striktnom specifikacijom proizvoda.
- Ne samo da je PGI obeležje dalo neophodnu zaštitu proizvođačima originalne Arbroath Smokie, omogućujući im da održe cenovni premium, već uvećava i mogućnosti proizvođača da se kvalificuju za podršku koje se dodeljuje proizvođačima visoko-kvalitetne hrane.

Osnovne prednosti za potrošača su:

- Glavna poruka oznake –ukazuje na to da se radi o kvalitetnom proizvodu
- Mogućnost izbora iz ogromnog raspona sjajne evropske hrane, zahvaljujući jednostavnom i za korisnika razumljivom etiketiranju proizvoda
- Informacije o poreklu proizvoda i njegovih karakteristika (sastav i sl.) i tradicionalnim metodima proizvodnje
- Garancija da je proizvod originalan, a ne kopija ili imitacija nekog porizvoda
- Uverenje da je hrana proizvedena saglasno ustanovljenoj detaljnjoj specifikaciji
- Potrošači imaju mogućnost da lako identifikuju i kupe proizvode sopstvenog ili nekog drugog specifičnog geografskog regiona, ukoliko tako odluče
- Ukupna informacija, koja je potrošaču potrebna, da bi odlučio da li predmetni visoko-kvalitetni proizvod predstavlja dobru vrednost za dati novac.

EU etikete za kvalitet pružaju potrošaču kombinovanu informaciju o kvalitetu proizvoda, njegovih osobina i poreklu, kao i o njegovoj vrednosti pre kupovine. Poznato je da su ove karakteristike važne za potrošače. Nekoliko istraživanja, naručenih od strane Evropske Komisije, ukazuju da je osnovna prednost Zajedničke poljoprivredne politike, prema mišljenju građana EU, to što obezbeđuje garanciju da je hrana koju kupuju potrošači kvalitetna i sigurna⁷.

⁵ Na primer: Impact de l'utilisation d'une indication géographique sur l'agriculture et le développement rural (Fromage de Comté, France) – MAAPAR, 2003/2004; Geographic Indications in France – A dynamic sector of the Food Industry – Dupont ; High Quality Products and regional specialities: A promising trajectory for endogenous and sustainable development – Jan Douwe van der Ploeg; Geographical Indications and Rural Development in the EU – Carina Folkeson, Lund University

⁶ Prema definiciji Saveta Evrope: „Socijalna kohezija je koncept koji uključuje vrednosti i principe, koji teže osigurati svim građanima, bez diskriminacije po bilo kom osnovu, pristup fundamentalnim socijalnim i ekonomskim pravima.

⁷ Istraživanje Evrobarometra može se naći na:

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb_special_en.htm

⁸ Rešenje Saveta (EC) br. 510/2006 od 20 Marta 2006. godine za zaštitu geografskih odrednica i geografskog porekla poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda(OJ L93 31.03.2006), i TSG pravilnik revidiran u isto vreme: videti odluku Saveta (EC) br. 505/2006 od 20 Marta 2006. godine o poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima kao garantiranim tradicionalnim specijalitetima (OJ L93 31.03.2006). Ovim se zamenjuje odluka (EEC) br. 2082/1992.

6. Kako funkcioniraju PDO/ PGI na terenu

EU je revidirala svoje PDO i PGI propise u Martu 2006. godine⁸. Napravljeno je nekoliko značajnih promena, uključujući i otvaranje sistema EU za direkte aplikacije od strane zemalja koje nisu članice EU. Procedura za registraciju je identična za Zaštićeno geografski poreklo i za Zaštićenu geografsku odrednicu.

Novi propisi – koje su promene nastale

Novi propisi za oznake kvaliteta značajno su pojednostavile sistem. Na primer, aplikant (grupacija proizvođača) je u prošlosti podnosio svoj zahtev za registraciju imena proizvoda administraciji Zemlje Članice. Vlasti Zemlje Članice su odobravale zahtev i zatim slale kompletну aplikaciju Evropskoj Komisiji, koja je ponavljala skoro u celosti identičnu procenu i ispitivanje aplikacije. Prema novim propisima, Zemlja Članica vrši procenu i ispitivanje aplikacije, radeći to u okvirima pravila i uputstava zadatim na nivou EU. Evropska Komisija biće uključena u proceduru detaljnog ispitivanja glavnih elemenata (grupisanih u „jedinstvenom dokumentu“ koji će biti publikovan u Slezbenom Glasniku EU) da bi osigurali da zahtevi zadovoljavaju uslove postavljene pravilnikom i da sve Zemlje Članice imaju podjednak pristup. Ove bi promene trebale da značajno ubrzaju obradu proces registracije.

Dalje, nova promena, doneta delimično kao rezultat vladavine Svetske Trgovinske Organizacije tokom 2005. godine, dozvoljava da sada EU prihvata zahteve za registraciju imena proizvoda u okviru EU sistema, od proizvođača iz trećih zemalja, koji su poslati direktno Komisiji. Ranije, ovi su proizvođači morali koristiti nacionalne administracije, koje ponekad nisu bile spremne ili sposobne da obrade te aplikacije.

Iniciranje aplikacije/ dobijanje statusa aplikanta

Registracija je dobrovoljna – sami proizvođači moraju odlučiti da li će preuzeti inicijativu za početak procesa. Prvi korak koji se treba preuzeti je prijava za registraciju imena proizvoda – proizvođači sami odlučuju da li podnose prijavu za PDO ili PGI na osnovu karakteristika svojih proizvoda.

Generalno uzeto, proizvodne grupacije (grupe proizvođača) podnose zahtev(e) kao udruženja. Propisi EU su uvek onemogućavali da bilo koja specifikacija proizvoda bude sačinjena na način, koji će pružiti nekom proizvođaču de jure monopol na proizvodnju nekog prehrambenog proizvoda.

Transparentnost

Sistem EU je transparentan i otvoren. Specifikacije proizvoda su javno objavljene od strane Zemalja Članica, ili, za nazine iz trećih zemalja, od strane Komisije. Postoji cela jedna lepeza primedaba, koje mogu biti podnete od strane zainteresovane stranke, na osnovu jako puno različitih razloga, za vreme procesa procene aplikacije.

Uloga nacionalnih administracija

Sledeži reviziji propisa u Martu 2006. godine, proizvođači koji podnose zahtev za registraciju odrednica za njihove proizvode produžili su da rade preko nacionalnih nadležnih institucija. Nacionalne nadležne institucije garantuju odgovarajuće objavljivanje dobijenih zahteva, i svaka Zemlja Članica može podneti primedbe na zahteve koji su u proceduri. U slučajevima kada je zahtev prihvatljiv, Zemlja Članica šalje isti Komisiji za registraciju, a ukoliko nije prihvatljiv, odbija ga.

Deo uloge koju igra Evropska Komisija

Komisija ocenjuje zahteve posleđene od strane Zemalja Članica, uključujući i osnovne elemente specifikacije sakupljene u „jedinstvenom dokumentu“ i procenjuje ih iz aspekta podudarnosti sa detaljima iz relevantnih propisa. Ukoliko zahtev zadovoljava sve propise, onda se jedinstveni dokumenat te aplikacije objavljuje u Službenim Novinama EU. Komisija takođe procenjuje i primedbe podnete od strane trećih lica na zahtev za registraciju. Komisija može zatražiti i nezavisni stručni savet, ukoliko smatra da je to potrebno.

Druga tela na nivou EU

Propisima Saveta ministara EU uspostavljena su Opšta pravila za obeležja za kvalitet, u skladu sa preporukama Evropske Komisije. Evropski Parlament je takođe dao svoje mišljenje tokom procesa pripreme Odluke Saveta. Od trenutka stupanja propisa na snagu, Komisija ima odgovornost za primenu istih.

Koliko vremena traje ceo proces

Prema ranijim propisima Komisija je bila dužna proceniti zahtev za registraciju u roku kraćem od šest meseci. Komisija je, takođe, mogla da zahteva dopunske informacije ili pojašnjenja, tamo gde je smatrala da je to neophodno. Imajući u vidu komplikovanost i kompleksnost podnetih zahteva, kao i potrebu za dopunskim informacijama, minimum ukupnog vremena potrebnog Komisiji za registraciju određenog imena bilo je oko 18 meseci, a češće i puno duže od toga.

Lapin Puikula, PDO

Novim propisima, vremenski okvir bi trebao bi da bude puno kraći, zbog manjeg broja komplikovanih procedura.

Da li se mogu i drugi pridružiti?

Bilo koji proizvođač ili grupacija proizvođača iz određene geografske oblasti povezana sa specifičnim PDO ili PGI obeležjima imaju prava da koristi registrovana imena, kako bi plasirali svoje proizvode na tržištu, sve dok su obezbeđeni uslovi za proizvodnju, određeni specifikacijom proizvoda. Ovo je jedan od razloga što grupacije proizvođača podnose zajedničke aplikacije, obično predstavljaju interes određene grupe proizvođača. Ove grupe takođe uključuju i potrošače, kao zainteresovane strane procesa.

Da li određena aplikacija može biti osporena?

Kao sastavni deo temeljne procene, Zemlje Članice, koje obrađuju određenu aplikaciju, dužne su da iniciraju nacionalnu proceduru za podnošenje primedbi, koja će omogućiti adekvatnu publikovanost aplikacije i koja će predvideti razuman period tokom kojeg bilo koje fizičko ili pravno lice, koje ima legitiman interes, i zvanični boravak na toj teritoriji ili oblasti, može podneti primedbu. Bilo koje lice ili grupa može podneti primedbu. Dalje, postoji i mogućnost da se primedba dostavi na nivou EU od strane bilo koje Zemlje Članice, ili treće zemlje sa legitimnim interesom, u periodu od 6 meseci od dana publikovanja odluke u Službenim Novinama (preko podnošenja argumentovane izjave Komisiji).

Komisija mora pratiti određeni niz koraka u obradi dostavljenih primedbi, t.j.:

- Da proceni prihvatljivost određene primedbe prema pravilima (da je odbije ukoliko je nedopus tiva)
- Započinje proceduru za usklađivanje i nagodbu između zainteresovanih strana sa ciljem da se pronađe zajednički prihvatljivo rešenje
- Ima ulogu odlučujućeg i konačnog arbitra ukoliko zajednički prihvatljivo rešenje nije moguće.

Ukoliko nema podnetih primedbi, registracija se produžava bez ponovnog ocenjivanja celokupnog dosjea.

Roquefort PDO

Procesi za registraciju obeležja kvaliteta

- Grupacija proizvođača mora definisati svoj proizvod u saglasnosti sa preciznim specifikaci jama
- Aplikacija (zahtev) sa detaljnom specifikacijom, podnosi se nadležnoj instituciji Zemlje Članice Nacionalna institucija procenjuje aplikaciju, odlučuje o tome da li se prihvata zahtev za registriranje i zatim prenosi svoju odluku Komisiji
- Aplikacija prolazi određeni broj kontrolnih procedura na nivou EU
- Ukoliko zahtev ispunjava uslove, objavljuvanje u Službenim Novinama Evropske Unije poslužiće za informisanje ostalih zainteresovanih subjekata
- Evropska Komisija mora javno objaviti (na pr. na svojoj Internet stranici) ažurirani spisak imena proizvoda, za koja su podneti zahtevi za odobrenje pridruženi specifikacijama za iste.

Da li je lakše registrirati određeno ime kao PDO ili PGI?

Sa aspekta neophodnih procedura postoji jako malo razlike između aplikacije za PDO i aplikacije za PGI. Povezanost sa određenom geografskom oblašću, koja se dokazuje, mora biti jače izražena kada je PDO u pitanju; stoga, ovaj zahtev ima tendenciju da iziskuje viši nivo dokaza uzročne povezanosti. Međutim, razlike u zahtevima za registraciju su relativno beznačajne i lakoća registracije zavisi od toga u kojoj se meri proizvod kvalifikuje za registraciju.

Da li registracija može biti odbačena ili poništena?

Aplikacija može biti odbačena od strane nadležnog tela Zemlje Članice i/ ili ako Komisija odluči da proizvod ne ispunjava propisane zahteve. Poništenje registracije imena, može biti razmotreno na zahtev bilo koje individue koja ima legitimni interes i dobre razloge za dostavljanje takvog zahteva za poništenje, ili zato što Komisija smatra da pridržavanje konkretne proizvodne specifikacije više nije moguće garantovati.

Postojeće registracije u 2006. godini

Kada su novi propisi stupili na snagu, imena koja su već registrovana, su automatski došla pod zaštitu novih propisa, i po automatizmu sistema, su takođe bila uključena u novi registar imena.

Lammejfjordsgulerod, PGI

Svaka etiketa odgovara specifičnim zahtevima, koje određeni proizvod mora da ispunji.

Zaštićeno geografsko poreklo (PDO)

Primeri proizvoda, koji koriste oznaku PDO:

- Prosciutto di Parma (šunka) – Italija
- Kalamata (masline) – Grčka
- Camembert de Normandie (sir) – Francuska
- Castanha de Padrela (kestenje) – Portugal

Zaštićena geografska odrednica (PGI)

Primeri proizvoda, koji koriste oznaku PGI:

- Calçot de Valls (crni luk) – Španija
- Nürnberger Bratwürste/Nürnberger Rostbratwürste (kobasice) – Nemačka
- Scotch Beef (junetina) – Škotska
- Budějovické pivo (pivo) – Republika Česka

Zagarantovano tradicionalni specijalitet (TGS)

Primeri proizvoda koji koriste oznaku TGS:

- Mozzarella (sir) – italijanska tradicija
- Lambic, Gueuze Lambic, Gueuze/Lambiek, Geuze-Lambiek, Geuze (piva) – belgijska tradicija
- Falukorv (tradicionalni mesni proizvod) – švedska tradicija
- Karjalaniirakka (biskvit) – finska tradicija

Kad potrošači vide EU oznaku oni već znaju da je proizvod ispred njih „prava stvar“. EU oznaka nalazi se na raspolaganju na svim jezicima EU.⁹

⁹Vidi: http://ec.europa.eu/agriculture/foodqual/protec/oznaka_en.htm

Oude Geuze, TSG

8. EU sistem je otvoren za zemlje koje nisu članice EU

Putem prihvatanja novih propisa politike kvaliteta, u martu 2006. godine EU je napravila proces registracije PDO i PGI efikasnijim i u celosti odgovarajućem STO standardima i zahtevima.

U odluci donetoj od strane STO panela u 2005. godini¹⁰, STO zahteva da se EU propisi usaglase sa multilateralnim Trgovinskim pravilima, prvo, preko formalnog brisanja preduslova, koji predviša da treće zemlje trebaju da dprimenuju sličnu zaštitu za svoje proizvode na osnovu reciprociteta i jednakosti, i drugo, da omoguće entitetima iz trećih zemalja da podnesu aplikacije direktno Komisiji. Krajnji rok za stupanje na snagu ovih pravila bio je 3 April 2006. godine.

Iako je sistem EU za dodeljivanje odrednica za kvalitet već duže vreme bio otvoren za proizvođače van EU, od 31. Marta 2006. godine, aplikacije za PDO, PGI i TSG proizvođača iz trećih zemalja, kao i primedbe na aplikacije individualaca iz trećih zemalja, mogu biti podnete direktno Komisiji, za razliku od dotadašnjeg načina preko nacionalnih administracija.

Proizvođači iz trećih zemalja su u mogućnosti da sa Internet stranice Evropske Komisije¹¹, preuzmu veoma jasan vodič za podnošenje zahteva za registraciju geografske odrednice ili odrednice za poreklo, zajedno sa svim potrebnim formularima. Dodatno, pojedinci ili grupe iz trećih zemalja, imaju mogućnost da podnesu primedbe na predložene registracije direktno Komisiji.

9. Zagarantovano tradicionalni specijalitet (TSG)

Da bi određeno ime bilo registrovano pod odrednicama za TSG, ono mora posedovati osobine koje ga razlikuju od drugih proizvoda. Pre svega, to mora biti tradicionalan proizvod i mora posedovati specifičan karakter, odnosno da ima svojstva koja ga razlikuju od drugih prehrambenih proizvoda iz iste kategorije.

Šta čini različitom i prepoznatljivom TSG specifikaciju?

Specifične karakteristike koje su neophodne za TSG sistem obuhvataju :

- Upotrebu tradicionalnih sirovina u proizvodnji prehrambenog proizvoda, ili
- Tradicionalni sastav proizvoda, ili
- Način proizvodnje i/ili preradu koji odražavaju tradicionalne metode.

Tradicionalna imena

„Tradicionalno“ znači dokazanu iskorišćenost određenog imena na tržištu EU u vremenskom periodu, koji pokazuje vidljivi transfer između generacija; ovo uobičajeno znači ne manje od 25 godina.

Specifična korist od TSG sistema

Glavni cilj TSG odrednica je da omogući visokokvalitetnim proizvodima, koji nisu neophodno povezani sa određenom geografskom oblašću, da budu prepoznatljivi u mnoštvu drugih proizvoda i da na taj način postanu deo tržišnog premium segmenta. Ovaj sistem takođe pomaže u održavanju autentičnih proizvoda koji su deo kulturnog nasleđa EU.

Procedure

Aplikacija mora biti potkrepljena specifikacijom proizvoda koja omogućava definisanje uslova registracije, i to uključujući najmanje:

- ime koje treba biti registrovano, kao i indikacija da li će proizvođač/grupa da podnese zahtev sa ili bez rezervacije imena i da li ime može biti registrovano na više jezika
- opis karakteristika proizvoda, koje prikazuju njegove osnovne fizičke, hemijske, mikrobiološke i/ili organoleptičke karakteristike, koje se odnose na njegov specifičan karakter
- opis metode proizvodnje, uključujući i prirodu i karakteristike sirovina i/ili sastojaka koji se upotrebljavaju, i/ili metode prerade proizvoda dopunske detalje, koji će omogućiti vrednovanje tradicionalnog karaktera-t.j. ključne elemente koji definišu i dokazuju specifični karakter proizvoda.
- proceduru certifikacije i način kontrole.

Comté, PDO

Zahtev za registraciju imena u registru TSG-a može biti urađeno sa ili bez rezervacije imena:

- Bez rezervacije imena, znači da se registrovano ime može i dalje koristiti na etiketama proizvoda koji ne korespondiraju sa registrovanom specifikacijom proizvoda, međutim, odrednica „zagarantovano tradicionalni specijalitet“, skraćeni ca TSG ili odgovarajuće EU oznaka, se ne mogu upotrebiti na takvom proizvodu (sir Mocarella je primer TSG bez rezervacije imena)
- Sa rezervacijom imena, znači da se ime, čak i kad nije proraćeno odrednicom „zagarantovano tradicionalni specijalitet“, skraćenicom TSG ili odgovaranjućim EU oznakam, ne može više upotrebljavati u etiketiranju sličnih proizvoda (primer za rezervisano ime je Jamón Serrano)

Učešće zainteresovanih strana

Uključene su stranke istog nivoa proizvodnje/prerade, nacionalni, i EU entiteti, kao i kod PDO i PGI.

Da li je TSG sistem otvoren za ne- članice EU?

TSG sistem je otvoren za aplikacije proizvođača iz trećih zemalja.

Sistem je otvoren za proizvođače iz celoga sveta, ukoliko poštuju specifikacije i ukoliko su podložni odgovarajućoj verifikaciji i kontrolnim mehanizmima.

Volailles du Gers, PGI
photographer: Avigers

10. Često postavljana pitanja u vezi sa politikom kvaliteta

P: Gde se mogu naći opširnije informacije o politici kvaliteta u poljoprivredi?

O:

- Na Internet stranici Generalnog direktorata za poljoprivredu i ruralni razvoj pri Evropskoj Komisiji: http://ec.europa.eu/agriculture/foodqual/quali1_en.htm
- U „Vodiču za propise Zajednice“, segmentu za odrednice za kvalitet: http://ec.europa.eu/agriculture/publi/gi/broch_en.pdf.

P: Zašto EU ima politiku kvaliteta u poljoprivredi?

O: Potrošači danas očekuju još više prehrambene, zdravstvene i higijenske standarde od proizvoda koje kupuju. Oni očekuju još više uveravanja i traže još veće garancije o poreklu proizvoda i njihovom metodu proizvodnje. Povećana svest kod potrošača se reflektuje u potrazi za proizvodom sa individualnim karakteristikama povezanim sa specifičnim proizvodnim metodama, sastavom ili poreklom.

P: Ko ima korist od politike kvaliteta?

O: Korist imaju i potrošači i poljoprivredni proizvođači. Potrošači imaju garanciju, preko sistema za kvalitet i običajevanja oznakom, da zaista kupuju autentičan visoko-kvalitetan prehrambeni proizvod. Proizvođači koji imaju veštine i kapacitet da proizvedu takvu hranu, imaju korist od postizanja više tržišne cene za svoj proizvod- nagrada za dopunski napor i troškove koji su uloženi u proizvodnju da bi se postigao standard daleko viši od normalnog.

P: Da li su Geografske odrednice(GI) samo još jedna forma trgovinske barijere, koji služe samo interesima EU?

O: Ne, Geografske odrednice nisu trgovinske barijere. Naprotiv, GI olakšavaju trgovinu preko obezbeđivanja jednakih uslova za kvalitetne proizvode i na taj način doprinose povećanju mogućnosti izbora za potrošače. EU želi da se osigura da potrošači i proizvođači ne budu zavedeni etiketiranjem proizvoda za koje se tvrdi da su proizvedeni na drugom mestu. Ovo se može desiti kada ime regionalnog proizvoda iskorišćeno kao trgovinska marka od strane imitatora ili zbog neadekvatnih zakona za obeležavanje/ etiketiranje hrane koji dozvoljavaju ma kom proizvođaču da koristi geografske odrednice i na taj način zloupotrebljava reputacija premium proizvoda. Kanadski potrošači ne mogu da kupe originalnu italijansku Parma šunku, obeleženu kao Parma šunka, zato što trgovačka marka „Parma šunka“ rezervisala ovo ime za drugi proizvod.

P: Koje su razlike između tri glavna sistema EU za kvalitet?

O: U slučaju sa PDO i PGI, oba imaju jasnu povezanost sa specifičnim geografskim regionom. Osnovna razlika između ova dva sistema je u nivou povezanosti proizvoda sa specifičnom geografskom oblasti. Opšto uez, PDO proizvod mora da crpi svoje karakteristike iz konkretne oblasti (preko lokalnih sirovina, klime, kvaliteta zemljišta i drugih faktora) i MORA da bude proizveden i prerađen na toj teritoriji. Za PGI je dovoljno da se samo jedna od proizvodnih faza odvija u datom regionu. TSG (Zagarantovano tradicionalni proizvod) ne povezuje se toliko sa geografskim preklom već potencira tradicionalni karakter preko sastava proizvoda ili načina proizvodnje.

P: Šta su generička imena , i da li postoji lista sa takvim imenima?

O: Generičko ime je ime koje, iako je blisko povezano sa određenom mestom ili regionom gde je proizvod prvi put proizведен, i postalo uobičajeno ime za taj tip proizvoda, kao npr. geografsko ime, odnosno prešlo u svakodnevnu upotrebu i sa njim se identificuje cela kategorija proizvoda, koji ne moraju obavezno da potiču iz regiona po kome su dobili ime. EU nije uspela da oformi spisak generičkih imena poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Činjenica što zaštita određenog imena nije zatražena od strane grupacije proizvođača, ne znači da se ono klasificuje kao generičko.

Lardo di Colonnata, PGI
photographer: Luigi Biagiini Carrara

Pruneaux d'Agen, PGI
photographer: Photothèque du BIP

Φέτα (Feta), PDO
photographer: E.M. Anifantakis "Greek
Cheeses – a Tradition of Centuries" (1991)
страница 20

Evropska Komisija Generalni Direktorat za poljoprivredu i ruralni razvoj

Tekst ove publikacije je samo za informativne svrhe i nije pravno
obavezujući

Za više informacija:

DG Agriculture and Rural Development,
Unit F4: Agricultural Product Quality Policy
Rue de la Loi 200, B-1049 Brussels
Belgium

Telefoni

Direct line (+32) 22 99 63 35
Exchange (+32) 22 99 11 11

Faks

(+32) 22 96 99 32

Internet

http://ec.europa.eu/agriculture/index_en.htm

ISBN 92-79-03228-3

9 789279 032288

Publications Office
Publications.europa.eu